

Nr 11/1972.

Å l a n d s l a n d s k a p s s t y -
r e l s e s främställning till Ålands
landsting med förslag till landskapslag
angående ändring av landskapslagen om
kommunalbeskattning i landskapet Åland.

Enligt 6 § 5 punkten landskapslagen om kommunalbeskattning i landskapet Åland (20/56) utgör vinst, som förvärvats genom tillfällig överlåtelse av egendom, skattepliktig inkomst, om egendomen förvärvats genom köp eller byte och om den varit i överlåtarens ägo kortare tid än tio år, såvitt gäller fast egendom och fem år i fråga om löseegendom. Syftet med detta stadgande är att belägga spekulationsvinster med skatt.

Då det emellertid kan föreligga omständigheter som mer eller mindre tvingar en fastighetsägare att överlåta sin fastighet, innan nämnda tioårsperiod utgått, vilket skett särskilt under senare tid på grund av den ökade flyttningsrörelsen, kan stadgandet leda till att beskattningen av tillfälliga vinster blir oskälig. Så är fallet exempelvis då en skattskyldig nödgats byta bostad för att skaffa sig arbete på annan ort eller då någon flyttar till annan bostad på grund av ändrade familjeförhållanden. Stadgandet om beskattningen av spekulationsvinster har därför medfört att många håller sin gamla bostad, vilket i sin tur försvårar anskaffning av ny.

Denna problematik har i riket lösts på det sättet att vinst på överlåtelse av egen bostad betraktas som skattefri inkomst under förutsättning att en ny bostad förvärvats antingen ett år före överlåtelsen eller senast före mitten av året efter överlåtelseåret. En ytterligare förutsättning är att den skattskyldige utan avbrott använt den gamla bostaden såsom sin stadigvarande bostad under minst ett års tid före överlåtelsen.

Sådan egendom, vid vars försäljning vinsten är skattefri vid statsbeskattningen på detta sätt, är enligt lagen den 23 december 1971 angående ändring av lagen om inkomst- och förmögenhetsskatt (FFS 937/71) förutom bostadsbyggnad även aktier och andelar, som berättigar till besittning av lägenhet, liksom också för bostadsbyggnad avsedd tomt, som icke är större än 10.000 m².

För att eliminera ovan nämnda olägenheter vid kommunalbeskattningen föreslår landskapsstyrelsen, att 6 § 5 p. kommunalbeskattningslagen skulle ändras så, att beskattningen av tillfälliga vinster skulle ske på samma sätt som vid statsbeskattningen.

Såsom skattefri inkomst vid kommunalbeskattningen betraktas enligt 7 § 3 mom. pension, som änka eller fader- eller moderlös erhåller av staten, landskapet, kommun eller pensionsanstalt eller pupill-

kassa, som grundats eller understödes av landskapet, staten, kommun eller religiöst samfund. Orsaken till denna skattefrihet har varit den omständigheten att dylika pensioner före 1966 års revision av pensionslagstiftningen ansågs vara försörjningsbidrag. Den nya pensionslagstiftningen är emellertid upplagd på den s.k. förtjänstprincipen, vilken innebär att pensionsförmånerna utgör en del av arbetsförtjänsten. Detta nytänkande ledde även till att familjepensionerna blev skattepliktiga i statsbeskattningen från år 1969. Vid kommunalbeskattningen i riket har motsvarande skattefrihet för familjepensioner icke funnits.

Den allmänna arbetspensionslagstiftningen, vilken trädde i kraft den 1 juli 1962 och därefter utvidgats till att från år 1970 även omfatta företagare och jordbrukare, har från början varit uppbyggd på förtjänstprincipen och har därför icke heller såvitt gäller familjepensionen varit föremål för skattefrihet. Det nuvarande systemet vid kommunalbeskattningen i landskapet har därför lett till att skattskyldiga behandlas olika, beroende på vem som utbetalar familjepensionen. Med beaktande härav och då familjepensionerna även på den offentliga sektorn genom nämnda lagstiftningsrevision kan uppgå till betydande belopp, har landskapsstyrelsen ansett det motiverat att genomgående slopa skattefriheten för familjepensioner, förutom i fråga om den allmänna familjepension som utgår enligt familjepensionslagen (FFS 38/69). Genom att grundavdragen från innevarande år undergått en betydande förhöjning och då dessutom särskilt avdrag utgår till ensamstående försörjare, skulle de mindre pensionerna dock i allmänhet fortfarande förbli skattefria i praktiken, ifall pensionstagaren icke samtidigt har andra inkomster.

För att motverka att denna beskattning skulle påverka rätten till barnavdrag, föreslås en sådan ändring av 11 § 2 mom. att familjepension icke skulle beaktas som inkomst som påverkar barnavdraget. Denna lättnad skulle gälla samtliga familjepensioner, för vilka efterlevande barn är förmånstagare.

Enligt 7 § 9 punkten utgör sammanträdesarvoden för kommuns fullmäktige, styrelse, nämnder eller kommittéer skattefri inkomst. Då det beträffande beskattningen av arvoden som uppburits av medlemmar i blandade kommunala och andra samfunds organ uppstått tolkningsvårigheter, anser landskapsstyrelsen att icke heller dessa inkomster borde vara skattefria och föreslår att 7 § 9 punkten skulle upphävas. För detta förslag talar även den omständigheten att alla inkomster så långt det är möjligt borde vara skattepliktiga.

För att öka intresset för bär- och svamplockning särskilt inom u-områdena har genom lagen den 31 december 1971 (FFS 992/71) ~~engående~~ ~~ändring av lagen~~ om vissa interimistiska undantagsstadganden i skattelagarna inkomsterna från sådan verksamhet blivit skattefria vid statsbeskattningen. Även om denna verksamhet icke har någon större omfattning i landskapet, anser landskapsstyrelsen dock att motsvarande skattelättnade av samma skäl borde gälla vid kommunalbeskattningen.

I kommunalbeskattningslagen ingår icke något direkt stadgande som tillåter avdrag för kostnader, som åsankas skattskyldig på grund av resor mellan hemmet och arbetsplatsen. Avdraget har dock fastställts av skattenämnderna i stöd av 8 § 1 mom. såsom kostnader för inkomstens förvärvande. Detta har medfört att skattenämnderna i de olika kommunerna behandlat avdraget olika och dessutom kan avsaknaden av uttryckligt stadgande leda till osäkerhet bland de skattskyldiga om hur vida avdraget överhuvudtaget är tillåtet. Landskapsstyrelsen föreslår därför att till 8 § skulle fogas en ny 7 punkt, enligt vilken dessa kostnader skulle vara avdragbara enligt grunder, som landskapsstyrelsen årligen äger fastställa. Som beräkningsgrund avser landskapsstyrelsen att lägga billigast möjliga färdssätt. För de skattskyldiga som kan anlita buss för sina resor, innebär detta att busstaxan skulle läggas till grund för avdraget även om den skattskyldige använder sig av egen bil, medan för övriga skattskyldiga kostnaderna för bilresor skulle beräknas enligt en ~~dölig~~ ~~kilometer~~ ~~taxa~~. Landskapsstyrelsen föreslår dock ett tak om 3.000 mark. Taket för motsvarande avdrag vid statsbeskattningen är 1.200 mark enligt lagen den 26 november 1971 angående ändring av lagen om inkomst- och förmögenhetsskatt (FFS 784/71).

Genom en landskapslag av den 5 november 1971 (45/71) ändrades stadgandena i 11 § angående grundavdraget så, att för äkta makar fastställes ett gemensamt grundavdrag på basen av deras sammanlagda inkomst med tillämpning av inkomstgränser och avdragsbelopp, vilka är 50 procent högre än vad som gäller enskilda skattskyldiga. Då det emellertid visat sig att ungdomar, som ingår äktenskap under senare delen av året, ofta beviljats befrielse från erläggande av förskottsskatt på grund av studier etc., kan denna "sambeskattning" leda till att sådan skattskyldig icke kommer i åtnjutande av grundavdraget, som förutsatts vid beviljande av befrielse från erläggande av förskottsskatt och därför i stället drabbats av efterdebitering. För att undvika efterdebitering av denna orsak, särskilt i början av äktenskapet, anser landskapsstyrelsen att grundavdraget skulle fastställas skilt för varje make vid beskattningen för det år under vilket äktenskapet ingåtts.

Med hänvisning till det ovan anförda får landskapsstyrelsen vördsam samt förelägga Landstinget till antagande

angående ändring av landskapslagen om kommunalbeskattning i landskapet Åland.

I enlighet med Ålands landstings beslut upphäves 7 § 9 p. landskapslagen den 18 juli 1956 om kommunalbeskattning i landskapet Åland (20/56), ändras 6 § 5 p. i dess lydelse av den 23 april 1959 (12/59), 7 § 3 p. i dess lydelse av den 2 november 1966 (51/66) och 11 § 2 mom. i dess lydelse av den 15 april 1966 (9/66) och 5 mom. i dess lydelse av den 5 november 1971 (45/71) samt fogas till 6 § ett nytt 2 mom., till 7 § en ny 16 p. och 8 § en ny 7 p. såsom följer:

6 §.

Såsom inkomst räknas även:

5) vinster av tillfällig natur, därunder med i 2 mom. nämnt undantag inbegripen vinst av icke yrkesmässig avyttring av sådan fast eller lös egendom, som säljaren genom köp eller byte förvärvat, om den fasta egendomen varit i säljarens ägo under mindre än tio år och lösegendomen under mindre än fem år, dock efter avdrag av möjligen liden förlust av andra likartade överlåtelse;

Såsom i 5 punkten avsedd tillfällig vinst anses ej vinst, som erhållits vid överlåtelse av aktier eller andelar, vilka berättiga till besittning av sådan lägenhet eller ock sådan byggnad som den skattskyldige under minst ett års tid före överlåtelsen utan avbrott använt huvudsakligen såsom stadigvarande bostad för sig eller sin familj, om den skattskyldige tidigast ett år före överlåtelsen och senast före slutet av juni månad under kalenderåret efter det då överlåtelsen skedde antingen förvärvat äganderätt till eller ingått bindande avtal om förvärv av aktier eller andelar, vilka berättiga till besittning av annan sådan lägenhet eller annan sådan byggnad i Finland som han tar i bruk huvudsakligen såsom sin eller sin familjs stadigvarande bostad. Vad här är sagt om byggnad gäller även byggnadstomt till den del dess areal icke överstiger 10.000 kvadratmeter eller på planlagt område icke överstiger i plan ingående tomt.

7 §.

Såsom skattbar inkomst anses icke:

3) folkpension och enligt familjepensionslagen (FFS 38/69) utgående familjepension och utbildningsstöd samt av landskapet, staten eller kommuner beviljade sociala understöd eller bidrag;

-5-

16) inkomst som plockare av vilda bär och svampar erhållit av plockningen, såframt inkomsten icke bör anses såsom i 4 § rikets lag om förskottsuppbörd (FFS 418/59) avsedd lön.

8 §.

Såsom omkostnader för inkomstens förvärvande anses även:

7) kostnader för resor mellan bostad och arbetsplats till den del de överstiger 100 mark, dock icke mera än 3.000 mark om året. Härvid skall skattenämnden iakttaga de grunder landskapsstyrelsen årligen äger fastställa.

11 §.

Då hustru beskattas skilt, må avdrag beviljas den make, vilken ensam eller huvudsakligen försörjt barnet. För barn, som själv har inkomst, må avdrag göras blott till den del sagda inkomst understiger det av fullmäktige fastställda beloppet. Utgöres barnets ovan nämnda egna inkomster av löneinkomst eller familjepension, må avdraget dock göras till fullt belopp.

För äkta makar fastställles ett gemensamt grundavdrag på grund av deras sammanlagda inkomst med tillämpning av inkomstgränser och avdragsbelopp, vilka är 50 procent högre än vad i 3 och 4 mom. föreskrives. Vardera maken beviljas hälften av det gemensamma grundavdraget. Avdrag eller del därav, som den ena maken ej kan tillgodogöra sig, skall avdragas från den andra makens inkomst. Vad i detta moment är stadgat skall äga tillämpning även om den ena maken saknar beskattningsbar inkomst. Grundavdraget fastställles dock skilt för varje make på sätt i 3 mom. stadgas vid beskattningen för det år under vilket äktenskapet ingåtts.

Denna lag tillämpas första gången vid beskattningen av 1973 års inkomster, dock så att 6 § ^{1 mom.} 75 punkten och 2 mom. samt 7 § 16 punkten tillämpas första gången vid beskattningen av 1971 års inkomster.

Mariehamn, den 3 mars 1972.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd

Martin Isaksson

Lagberedningssekreterare

Sune Carlsson.